

Omaishoidon tuen myöntämisperusteet, hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkiot Helsingissä 1.1.2018 alkaen

Sisällys

Omaishoidon tuen hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkiot Helsingissä	2
Alle 18-vuotiaat	2
Yli 18-vuotiaat.....	5
Hoitopalkkion alentamisperusteet	10

Omaishoidon tuen hoitoisuusryhmät ja hoitopalkkiot Helsingissä

Omaishoidon tuen myöntäminen perustuu **kokonaistilanteen yksilölliseen arviointiin**, jossa huomioidaan omaishoitajan antaman hoidon vaativuus ja sitovuus sekä valvonnan ja ohjauksen tarve. Perheen kotitöitä ja kodin ulkopuolisia asioita ei huomioida omaishoidon tuen hoitoisuusryhmää arvioitaessa. Kokonaistilanteen arvioinnissa otetaan huomioon omaishoitajan omaishoidettavalle antama päivittäisen henkilökohtaisen hoidon, ohjauksen ja valvonnan määrä seuraavissa toiminnoissa:

- peseytyminen
- ruokailu
- liikkuminen
- lääkitys
- pukeminen
- WC-toiminnot
- muut terveyden- ja sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet.

Edellisten lisäksi kokonaistilanteen arvioinnissa otetaan huomioon muun tuen tarpeet.

Arvioinnin tukena käytetään lääkärinlausuntoa ja tarvittaessa voidaan käyttää myös muita selvityksiä.

Alle 18-vuotiaan omaishoidon tuen arvioinnin apuna käytetään ns. lasten ja nuorten hoitoisuuden arviointilomaketta yhdessä hoidon kokonaistilanteen arvioinnin kanssa. Hoidettavan hoitoisuutta arvioitaessa, hoidettavaa verrataan lapsen tai nuoren terveeseen ikätoveriin.

Jos omaishoitajalla on enemmän kuin yksi virallinen omaishoidettava, arvioidaan kokonaistilannetta ja omaishoitajan antaman yksilökohtaisen hoidon osuus.

Alle 18-vuotiaat omaishoidettavat

Ensimmäinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio korkeintaan 1699,00 euroa/kk, kolme lakisääteistä vapaapäivää

Hoidon sitovuus

- hoidettava tarvitsee ja saa runsaasti ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa lähes kaikissa päivittäisissä toiminnoissa eikä hoidettavaa voi jättää yksin.

ja

- lasten ja nuorten hoitoisuuden arviointilomakkeen tulos (35-47/47)

ja

- hoidettavan hoitotilanne edellyttää omaishoitajan ympärivuorokautista läsnäoloa, koska hoidettavan kunto on sellainen että hän ei voi osallistua kodin ulkopuoliseen toimintaan

ja

- hoidettavan hoito edellyttää joka yö toimenpiteitä, pelkkä valvonta ei riitä, ja hoitoon sisältyy ei-ikään liittyviä hoitotoimenpiteitä, joissa omaishoitajan fyysistä apua tarvitaan. Hoitotilanteita voivat olla esim. asentovaihdot, hengityksen apu, verensokerin mittaus

ja

- hoidon sitovuus edellyttää omaishoitajan asumista samassa taloudessa.

ja

- hoidon sitovuuden vuoksi omaishoitaja ei voi pääsääntöisesti käydä ansiotyössä kodin ulkopuolella.

Toinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio korkeintaan 784,00 euroa/kk, kolme lakisääteistä vapaapäivää

Hoidon sitovuus

A. Fyysisesti raskas hoitotilanne

- Omaishoitaja antaa hoidettavalle muuta kuin ikätasoon normaalisti kuuluvaa apua ja hoitoa fyysisissä henkilökohtaisissa toiminnoissa.
- ja
- Omaishoitajan antama apu ja hoito on päivittäin usein toistuvaa sekä pääsääntöisesti ympärivuorokautista. Yöhoito on omaishoitajan antamaa apua useana yönä viikossa.
- ja
- hoidettava ei pysty pääsääntöisesti olemaan yksin
- ja
- lasten ja nuorten hoitoisuuden arviointilomakkeen tulos (20-40/47)

TAI

B. Psykkisesti kuormittava hoitotilanne

- Edellyttää omaishoitajalta jatkuvaa läsnäoloa, valvontaa, ohjausta ja avustamista toiminnan ajan (esim. wc-käynti, syöminen, ulkoilu, pukeutuminen) ja avustamista muissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa, koska hoidettava ei kykene toimimaan itsenäisesti. Tilanteiden ennakointi on osa omaishoitajan ohjausta.
- ja
- Hoidettava ei pysty olemaan yksin, eikä häntä voi jättää yksin. Haasteellisuus/kuormittavuus ja valvonnan tarve voi aiheutua mm. tilanteeseen sopimattomasta tai aggressiivisesta käytöksestä,

aistitoimintojen tai psyykkisen toimintakyvyn alenemisesta, eritteillä sotkemisesta, karkailusta, hoitokielteisyydestä, epäluuloisuudesta, pakkotoiminnoista, itsensä tai muiden turvallisuuden vaarantamisesta.

ja

- lasten ja nuorten hoitoisuuden arviointilomakkeen tulos (20-40/47)

Hoidon sitovuus edellyttää omaishoitajan ja hoidettavan asumista samassa taloudessa.

Omaishoitaja voi käydä töissä, kun hoidettava on poissa kotoa (esim. koulussa tai päivähoitossa).

Hoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella, esim. työtoiminnassa, päivätoiminnassa tms. ilman että hoitopalkkio muuttuu.

Kolmas hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio 432,00 euroa/kk, kaksi lakisääteistä vapaapäivää

Hoidon sitovuus

- hoidettava tarvitsee ja saa apua ja hoitoa useissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa omaishoitajalta

-

ja

- avun tarve on ikätasoon verrattuna runsasta: fyysistä apua, ohjausta ja/tai valvontaa

ja

- lasten ja nuorten hoitoisuuden arviointilomakkeen tulos (14-25/47)

ja

- omaishoitaja ja hoidettava asuvat samassa taloudessa

ja

- hoidettava voi olla vain lyhyen ajan yksin, muutamia tunteja kerrallaan (esim 3-5 tuntia)

TAI

- Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat hoidettavat, jotka eivät pysty olemaan yksin. Lähes jatkuva perusteltu valvonnan tarve syntyy siksi, että hoidettava on esimerkiksi vaaraksi eri syistä itselleen tai muille. Esimerkkinä vakavasti itsetuhoiset psyykkisesti sairaat. Henkilökohtaisista toiminnoista hoidettavat selviytyvät usein (lähes) itsenäisesti.

Hoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella, esim. työtoiminnassa, päivätoiminnassa tms. ilman että hoitopalkkio muuttuu.

Omaishoitaja voi käydä töissä, kun hoidettava on poissa kotoa (esim. koulussa tai päivähoidossa, päivä- tai työtoiminnassa).

Yli 18-vuotiaat omaishoidettavat

Ensimmäinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio korkeintaan 1699,00 euroa/kk, kolme lakisääteisiä vapaapäivää

Peseytyminen: hoidettava tarvitsee runsaasti apua peseytymisessä: omaishoitajan on siirrettävä hänet pyörätuolilla tai nostolaitteella pesulle, pestävä sänkyyn tai talutettava pesupaikalle ja pestävä täysin

Ruokailu: omaishoitajan on huolehdittava ruokailusta joko syöttämällä tai avustamalla vieressä ruokailun ajan. Ruokailu voi vaatia syöttämisen esim. Peg-letkun käyttöä.

Liikkuminen: hoidettava on täysin autettava liikkumisessa. Hänet on siirrettävä esim. pyörätuoliin tai talutettava, tai hän on täysin vuoteeseen hoidettava.

Lääkitys: Omaishoitaja huolehtii ja valvoo säännöllisen lääkityksen ottamisesta sekä lisälääkityksen antamisesta.

Pukeminen: hoidettava on täysin puettava.

WC-toiminnot: hoidettava on WC-asiointin suhteen täysin autettava. Sisältää tarvittaessa muun muassa inkosuojan vaihdon, katetroinnin tai avanpussin vaihdon.

Muut terveyden- ja sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet: hoidettava tarvitsee ympäri vuorokauden erilaisia terveyden tai sairaanhoidollisia toimenpiteitä, jotka sitovat omaishoitajan hoitotoimintoihin ympärivuorokautisesti.

Hoidon sitovuus

- hoidettava tarvitsee ja saa omaishoitajalta runsaasti ympärivuorokautista hoitoa ja huolenpitoa ainakin **kuudessa** yllämainitussa päivittäisessä henkilökohtaisessa toiminnoissa ja
- hoidettavan hoito edellyttää joka yö toimenpiteitä, joissa omaishoitajan fyysistä apua tarvitaan: (hoitotoimenpiteet, asentovaihdot, inkosuojan vaihto, verensokerin mittaus)

- hoidettavan hoitotilanne edellyttää omaishoitajan ympärivuorokautista työpanosta, koska hoidettavan kunto on sellainen, ettei hän voi osallistua kodin ulkopuoliseen toimintaan ja
- hoidettava voi olla yksin korkeintaan lyhyen ajan (esim. lähikaupassa käynti), koska hoidettava tarvitsee perustellusta syystä jatkuvaa valvontaa, omaishoitajan varuillaan oloa.

Hoidon sitovuus edellyttää omaishoitajan asuvan samassa taloudessa hoidettavan kanssa. Omaishoitaja ei voi käydä ansiotyössä.

Toinen hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio 784,00 euroa/kk, kolme lakisääteistä vapaapäivää

Peseytyminen: hoidettava tarvitsee omaishoitajan läsnäoloa ja konkreettista avustamista peseytymisessä. Hoidettava voi kyetä tekemään jotain itsekin, mutta vahvasti tuettuna.

Ruokailu: Hoidettava tarvitsee syöttämistä tai vahvaa avustamista ruokailussa. Hän ei selviydy itsenäisesti ruokailusta.

Liikkuminen: hoidettava tarvitsee huomattavasti ohjausta tai konkreettista apua liikkumisessa.

Lääkitys: omaishoitaja huolehtii ja valvoo säännöllisen lääkityksen ottamisesta sekä lisälääkityksen antamisesta.

Pukeminen: fyysinen avustaminen ala- ja/tai ylävartalon pukemisessa ja vaatii omaishoitajan kokoaikaisen läsnäolon.

WC-toiminnot: konkreettinen avustaminen WC-toiminnoissa tai inkosuojan vaihdossa.

Muut terveyden- tai sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet: hoidettava tarvitsee erilaisia terveyden- ja sairaanhoidollisia toimenpiteitä useamman kerran päivässä.

Hoidon sitovuus

A. Fyysisesti raskas hoitotilanne

- hoidettava tarvitsee ja saa fyysistä hoitoa ja huolenpitoa omaishoitajalta neljässä-viidessä päivittäisessä henkilökohtaisessa toiminnossa

ja

- hoidettavalla on useampana yönä viikossa avuntarvetta, joka edellyttää omaishoitajan ylösnousemisen

ja

- hoidettava voi olla yksin korkeintaan 2-3 tuntia yhtäjaksoisesti

TAI

B. Psykkisesti kuormittava hoitotilanne

- Haasteellinen hoidettava tarvitsee perustellusta syystä jatkuvaa valvontaa, tilanteita pitää osata ennakoida.

Haasteellisuus/kuormittavuus ja valvonnan tarve voi aiheutua mm. tilanteeseen sopimattomasta tai aggressiivisesta käytöksestä, aistitoimintojen ja/tai psyykkisen toimintakyvyn alenemisesta, eritteillä sotkemisesta, karkailusta, hoitokielteisyydestä, epäluuloisuudesta/ harhaisuudesta, pakkotoiminnoista, jatkuvasta toistamisesta, oman turvallisuutensa tai muiden turvallisuuden vaarantamisesta.

ja

- hoidettavan hoito vaatii omaishoitajalta jatkuvaa ohjeistusta ja vastaa vaativuudeltaan kolmatta hoitoisuusryhmää henkilökohtaisissa toiminnoissa

ja

- hoidettavaa ei voi jättää yksin, esimerkiksi vaikeasti kehitysvammaiset, aivovammapotilaat, autismikirjon asiakkaat

ja

- yöaikainen hoito on satunnaista

TAI

C.

- päiväaikainen hoito on muuten ensimmäisen hoitoisuusryhmän mukaista, mutta yöhoidon tarve on satunnaista

TAI

D.

- hoidettavan yöaikainen hoidontarve on ensimmäisen hoitoisuusryhmän mukainen, mutta hänen päiväaikainen hoidontarve on vain alimman hoitoluokan mukaista

Hoidon sitovuus edellyttää omaishoitajan ja hoidettavan asuvan samassa taloudessa.

Omaishoitaja voi käydä töissä, kun hoidettava on poissa kotoa (esim. koulussa tai päivätoiminnassa).

Hoidettava voi olla säännöllisesti osan päivästä tai viikoittain kodin ulkopuolella (esim. työtoiminnassa, päivätoiminnassa tms.) ilman, että hoitopalkkio muuttuu.

Kolmas hoitoisuusryhmä: hoitopalkkio 432,00 euroa/kk, kaksi lakisääteistä vapaapäivää

Peseytyminen: hoidettavaa on patisteltava pesulle eikä peseytyminen onnistu ilman konkreettista avustamista tai ohjausta. Omaishoitajan tulee olla läsnä pesutilanteessa tai välittömässä läheisyydessä.

Ruokailu: Hoidettava tarvitsee konkreettista avustamista tai ohjausta ruokailussa.

Liikkuminen: Hoidettava liikkuu avustettuna tai tarvitsee omaishoitajalta ohjausta liikkumiseen.

Lääkitys: Omaishoitaja huolehtii lääkityksen täysin tai hoidettava vaatii muistutusta tai ohjausta (ei osaa/pysty itse huolehtimaan oikea-aikaisesta lääkkeidenotosta).

Pukeminen: hoidettava tarvitsee vähäistä enemmän konkreettista avustamista tai ohjausta säänmukaisessa/asianmukaisessa pukeutumisessa.

WC-toiminnot: hoidettava tarvitsee konkreettista avustamista tai ohjausta.

Muut terveyden- tai sairaanhoidolliset hoitotoimenpiteet: hoidettava tarvitsee erilaisia terveyden- ja sairaanhoidollisia toimenpiteitä vähintään kerran päivässä.

Hoidon sitovuus

- hoidettava tarvitsee ja saa useamman kerran päivässä fyysistä tai ohjauksellista hoitoa ja huolenpitoa vähintään kolmessa henkilökohtaisessa toiminnossa

ja

- hoidettavan öinen avun tarve on satunnaista tai ei sitä ei ole ollenkaan

ja

- hoidettava voi olla yksin päiväsaikaan 3-5 tuntia

ja

- mikäli hoidettava ei asu omaishoitajan kanssa samassa taloudessa, omaishoitaja käy päivittäin ja tarvittaessa öisin hoidettavan apuna

ja

- omaishoitajalla on päävastuu hoidosta ja huolenpidosta, vaikka esim. kotihoito kävisi päivittäin

TAI

- Tähän hoitoisuusryhmään kuuluvat hoidettavat, jotka eivät pysty olemaan ja asumaan yksin. Lähes jatkuva perusteltu valvonnan tarve syntyy siksi että hoidettava on esimerkiksi vaaraksi eri syistä itselleen tai muille. Esimerkkinä vakavasti itsetuhoiset psyykkisesti sairaat. Henkilökohtaisista toiminnoista hoidettavat selviytyvät usein (lähes) itsenäisesti.

Omaishoitaja voi käydä kokopäivätyössä:

- kun hoidettava käy työtoiminnassa tai
- hänelle on myönnetty henkilökohtaista apua (max. 40 h/vko) omaishoitajan työssäkäynnin mahdollistamiseksi tai
- muiden työpäivän aikaisten hoitojärjestelyiden turvin esim. kotihoito, virtuaalinen kotihoito, vaikeasti kehitysvammaisten/ vaikeavammaisten päivätoiminta tai toinen omainen huolehtii

Hoitopalkkion alentamisperusteet

Hoitopalkkio voidaan sopia säädettyä määrää pienemmäksi, jos:

- hoidon sitovuus on vähäisempää kuin mitä 4 §:n 1 momentissa edellytetään ja hoidon ja huolenpidon tarve on vähäistä; taikka
- siihen on omaishoitajan esittämä erityinen syy.

Vain yhtä alentamisperustetta voidaan soveltaa kerrallaan.

Omaishoitajan osallistuminen kuntoutukseen ei vaikuta hoitopalkkion maksatukseen.

Alle vuorokauden mittaiset virkistysvapaat tai lakisääteiset vapaat (enintään 3 vuorokautta kuukaudessa) eivät vaikuta hoitopalkkion määrään.

Hoidettavan 8-9 tuntia kestävä poissaolo kotoa päivä- tai työtoiminnassa, koulussa yms. ei vähennä hoitopalkkiota.

Omaishoidettaville, joille on tehty erillinen jaksottaishoitopäätös, palkkiota ei makseta hoitojakson ajalta.

Alennusperuste	Palkkiota alennetaan
1. Hoidettavalle on myönnetty henkilökohtaista apua tai hän käyttää kotihoitoa tai kotiin tuotavaa hoitoapua tai lapsiperheiden kotipalvelua yli 40 tuntia/vko	25 %
2. Hoidettava on vähintään seitsemän (7) kalenteripäivää (vuorokautta) kuukaudessa ympärivuorokautisessa lyhytaikaishoidossa kodin ulkopuolella.	25 %
3. Hoidettava on vähintään 14 kalenteripäivää (vuorokautta) kuukaudessa ympärivuorokautisessa lyhytaikaishoidossa kodin ulkopuolella	50 %